

склалася на сході України, доцільно спрямувати на особливості процесу прийняття рішення військовим керівником в критичних умовах.

Список використаних джерел:

1. Я.Д. Вішняков, Н.Н. Радаев. Загальна теорія ризиків: навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів. – 2-е вид., испр. – М.: Видавничий центр «Академія», 2008. – 368 с.

2. Kahneman, Daniel, and Amos Tversky (1979). «Prospect Theory: An Analysis of Decision under Risk», *Econometrica*[en], XLVII (1979), 263-291.

3. Опроний конспект до дистанційного курсу «Управління ризиками і кризами» [Електронний ресурс] // МП «Державне управління». – Режим доступу: <http://www.doccu.inf.ua/Lists/2/Attachments/1759/OK-YRK-DY.pdf?Mobile=1>

Погоріленко А.В.

аспірант,

Науковий керівник: Кощинець В.В.

доктор юридичних наук, доцент,

Національна академія внутрішніх справ

ПРАВОВІ КОЛІЗІЇ ЗАКОНОДАВСТВА ЯК ФАКТОР ДЕФОРМАЦІЇ ПРАВОСВІДОМОСТІ ГРОМАДЯН

Правосвідомість як один з проявів свідомості містить ряд характерних елементів. Одним з важливих компонентів правової свідомості виокремлюється повага до існуючого законодавства, повага до права як такого [1, с. 157]. З іншого боку, як вказує кандидат юридичних наук Черкас М.Є., «Посиленню деформаційних явищ у суспільній правосвідомості України сприяють суперечності в різних галузях законодавства й правоохоронній системі в цілому. [...] Безпосередньою причиною виникнення деформацій правової свідомості є стан основних елементів механізму правового регулювання» [2, с. 175].

Відповідно до статті 3 Конституції України [3] (далі – Конституція або Основний Закон) людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і

спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави. Відповідно до статті 27 Конституції кожна людина має невід'ємне право на життя. Ніхто не може бути свавільно позбавлений життя. Обов'язок держави – захищати життя людини. Кожен має право захищати своє життя і здоров'я, життя і здоров'я інших людей від протиправних посягань.

Таким чином, Основний Закон України закріпив конструктивний для правосвідомості громадян принцип поваги до людини, її життя, здоров'я, честі та гідності. Безумовно, виходячи з положень вищенаведених наукових робіт, необхідним елементом подальшого укріплення позитивного стану правосвідомості громадян є послідовне впровадження даних принципів у закони та підзаконні нормативно-правові акти України. Прослідкуємо, чи дотримані принципи поваги до людського життя та гідності у законодавстві України.

Стаття 25 Цивільного Кодексу України [4] (далі – Цивільний Кодекс) визначає, що цивільна правоздатність фізичної особи виникає у момент її народження. В свою чергу, правоздатністю є здатність мати цивільні права та обов'язки. Таким чином, вищезазначеним нормативно-правовим актом встановлено, що людина може мати будь-які права чи обов'язки виключно з моменту свого народження. Тобто, за логікою основного акту цивільного законодавства, людина, до моменту свого народження, незалежно від факту реального фізичного існування, позбавлена можливості мати будь які права.

З іншого боку, ця ж стаття визначає, що у випадках, встановлених законом, охороняються інтереси зачатої, але ще не народженої дитини. *Таким чином, Цивільним Кодексом визнається існування людини до народження, з моменту зачаття.* Вказане підтверджується також формулюванням статті 1222 Цивільного Кодексу, яка встановлює, що спадкоємцями за заповітом і за законом можуть бути [...] **особи, які були зачаті** за життя спадкодавця і народжені живими після відкриття спадщини. Ця ж логіка прослідковується у інших статтях Цивільного Кодексу: частині четвертій статті 1200, статті 1261, частині другій статті 1298. Тобто, системне тлумачення положень Цивільного Кодексу вказує на те, що момент народження є лише одним з етапів життя і розвитку людини, який відбувається вже після її виникнення, тобто зачаття.

Не зважаючи на це, вказаний законодавчий акт не надає вже існуючій, зачатій, але ще не народженій людині, правоздатності. Таким чином, приходимо до висновку, що основним актом цивільного законодавства встановлено концепцію, за якою вже зачата та фактично існуюча людина позбавлена можливості мати будь-які права, враховуючи основоположне право на життя, що надане статтею 27 Конституції будь-якій людині. **Вказані законодавчі колізії, виявлені у сфері основоположних людських прав, можуть сприяти розвитку правового нігілізму в громадян України. Адже хто, як не законодавець, має стимулювати громадян поважати законодавство? Допускаючи такі грубі помилки у сфері базових людських прав, законодавець ризикує не лише втратити довіру, але і сприяти зниженню психологічних показників поваги до людського життя, що в перспективі може призвести до значних правопорушень.**

Вектор недотримання закріплених у Основному Законі принципів прослідковується також у інших законах та підзаконних нормативно-правових актах. У статті 57 Закону України «Основи законодавства про охорону здоров'я» від 19.11.1992 року [5] (далі – Закон) зазначено, що *«з метою охорони здоров'я жінки їй надається можливість особисто вирішувати питання про материнство»*. Питання штучного переривання вагітності регламентовано у ч. 6 статті 281 Цивільного Кодексу та у статті 50 Закону, де передбачено, що **штучне переривання вагітності (аборт) може бути здійснене за бажанням жінки при строку вагітності не більше 12 тижнів** (варто також звернути увагу, що положення Цивільного Кодексу про можливість штучного переривання вагітності міститься у статті про право на життя). У випадках, установлених законодавством, штучне переривання вагітності може бути проведене при вагітності від 12 до 22 тижнів (абзац 2 частини 6 статті 281 Цивільного Кодексу та частина 2 статті 50 Закону). У Постанові Кабінету Міністрів від 15 лютого 2006 р. № 144 «Про реалізацію статті 281 Цивільного кодексу України» [6] надається перелік підстав медичного характеру, наявність яких дозволяє штучно переривати вагітність, строк якої становить від 12 до 22 тижнів. До таких підстав входять, зокрема, розумова відсталість жінки, печінкова недостатність, настання інвалідності під час вагітності, краснуха (перенесена під час вагітності), злякисні новоутворення, вік більше 45 років тощо... Перелік обставин, за якими дозволено здійснювати аборт, може бути розширений. Варто нагадати, що у пренатальному віці

після 12 тижнів у дитини вже сформовані ноги, руки, голова, є зачатки нервової системи, а на 23 тижні вагітності малюк є повністю сформованим: у нього б'ється серце, він може сильно штовхатися, рухатися, у нього є мозок та функціонує нервова система, він постійно прислухається до звуків і вміє їх розподіляти, реагує на світло, що проходить через живіт і матку [7].

Як бачимо, проблематика негативного впливу законодавчих колізій лише поглиблюється у інших законодавчих актах. Можливість законного вбивства дитини через штучне переривання вагітності є прямим наслідком ненадання їй правоздатності на цьому етапі життєвого розвитку. **З точки зору впливу на правосвідомість громадян України, вказані положення наведених нормативно-правових актів, безумовно, деформують ціннісний аспект правосвідомості, знижують рівень поваги до людського життя на усіх етапах його розвитку, призводять розвитку правового нігілізму внаслідок суттєвих невідповідностей, що безумовно може мати наслідком підвищення рівня злочинності.**

Таким чином, нами були виявлені значні невідповідності положень законодавства України у сфері базових людських прав принципам, закладеним в Основному Законі України. З одного боку, людина визнається такою з моменту природного зачаття, проте, з іншого боку, є позбавленою можливості мати будь-які права, в тому числі основоположного права на життя, на якому базуються всі інші права. Законодавчі колізії у сфері основоположних прав людини можуть призвести до послідовного розвитку правового нігілізму у громадян, зневаги до законодавства та до інших деформацій правосвідомості. В результаті, зможемо спостерігати підвищення рівня злочинності унаслідок небажання дотримуватися законів. Рекомендується привести у відповідність положення усіх нормативно-правових актів України до принципів поваги до людського життя, гідності, здоров'я, недоторканності та безпеки, що закладені в Конституції України.

Список використаних джерел:

1. Коваль І.М. Правосвідомість особи як критерій визначення її правового менталітету. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка» (Юридичні науки)*. 2015. № 825. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpurn_2015_825_27 (дата звернення: 17.04.2020).

2. Черкас М.Є. Чинники, що впливають на формування правосвідомості в Україні. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2016. № 3. URL: http://visnyk.kh.ua/web/uploads/pdf/ilovepdf_com-172-182.pdf (дата звернення: 17.04.2020).

3. Конституція України: Закон від 28.06.1996 року № 254к/96-ВР. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр> (дата звернення: 17.04.2020).

4. Цивільний Кодекс України: Закон від 16.01.2003 року № 435-IV. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 17.04.2020).

5. Закон України «Основи законодавства про охорону здоров'я» від 19.11.1992 № 2801-XII. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>

6. Постанова Кабінету Міністрів України «Про реалізацію статті 281 Цивільного кодексу України» від 15.02.2006 року № 144. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/144-2006-п>

7. Внутрішньоутробний розвиток дитини по тижнях. Іридомед, Медичний центр. URL: <https://irydomed.com/news/Vnutrishnoutrobnij-rozvitok-ditini-po-tizhnyax.html>

Шрай К.В., Сергель В.О.

студентки,

Науковий керівник: Шугай М.А.

доцент, викладач,

Національний університет «Острозька академія»

МЕТОДИ САМОРЕГУЛЯЦІЇ СТУДЕНТІВ У НАВЧАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Одним із найважливіших психологічних чинників, які впливають на ефективність навчальної діяльності студентів є здатність до саморегуляції. Саме вона є провідним процесом будь-якого виду активності та життєдіяльності особистості, оскільки вона забезпечує відповідність діяльності її предмету, завданням, умовам, засобам та методам реалізації. Саморегуляція здійснюється як єдиний процес, який забезпечує мобілізацію та інтеграцію психологічних особливостей особистості сучасного студента.